

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan meriturvallisuusvirastosta ja asetuksen (EY) 1406/2002 kumoamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan meriturvallisuusvirastosta ja asetuksen (EY) 1406/2002 kumoamisesta (U 31/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö
- merenkulun johtava asiantuntija Juha-Matti Korsi, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava merenkulun asiantuntija Carolus Ramsay, Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 1.6.2023 ehdotuksen Euroopan meriturvallisuusviraston perustamisesta annetun asetuksen kumoamisesta ja sen korvaamisesta uudella Euroopan meriturvallisuusvirastosta annettavalla asetuksella (COM(2023) 269 final).

Ehdotuksen tavoitteena on päivittää EMSAn toimeksiantoa, jotta voidaan ottaa paremmin huomioon viraston kasvava rooli monien meriliikenteeseen liittyvien alojen tukemisessa. Näitä ovat muun muassa turvallisuus, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja ympäristönsuojelu, ilmastotoimet, turvatoimet, merialueiden valvonta ja kriisinhallinta sekä digitalisaatio. Tarkistetussa toimeksiannossa otetaan huomioon paitsi tehtävät, joita komissio ja jäsenvaltiot ovat osoittaneet

Valiokunnan lausunto LiVL 7/2023 vp

virastolle vuodesta 2013 lähtien, myös nyt käsillä olevasta meriliikennepaketista johtuvat uudet turvallisuuteen ja kestävyYTEEN liittyvät tehtävät. Näin virastosta tehdään myös tulevaisuuden vaatimusten mukainen ennakoimalla erityisesti digitalisaation ja automaation kehitystä.

Ehdotuksessa pyritään ajantasaistamaan EMSAn toimeksianto vastaamaan merenkulun toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia sekä ottamaan meriliikennepaketissa olevien direktiivimuutosehdotusten mukanaan tuomat uudet tehtävät paremmin huomioon osaksi tarkistettua toimeksiantoa. EMSAn jäsenmaita tukevaa roolia myös vahvistettaisiin tiedon tuottajana, analysoijana ja jakajana.

Uudessa asetuksessa meriturvallisuuteen liittyviksi tehtäviksi virastolle ehdotetaan muun muassa meriliikenteen turvallisuuden edistymisen seuranta unionissa ja riskianalyyysien tekeminen. Lisäksi viraston tehtävänä olisi auttaa jatkossakin komissiota erilaisten tietokantojen kehittämisessä ja ylläpidossa.

Uudella asetuksella pyritään vahvistamaan viraston roolia kestävyYTEEN liittyvien tehtävien hoitamisessa. Virastolle ehdotetaan muun muassa tehtäväksi seurata meriliikennealan hiilestä irtautumisen edistymistä ja velvollisuutta raportoida komissiolle kasvihuonekaasujen vähentämistoinmista ja mahdollisista suosituksista joka kolmas vuosi.

Ehdotuksessa esitetään viraston nykyisen hallintoneuvoston (administrative board) uudelleennimeämistä (management board). Tämä vastaisi kokoonpanoltaan nykyistä hallintoneuvostoa. Lisäksi ehdotuksessa esitetään uuden hallintoneuvostoa avustavan johtokunnan (executive board) perustamista. Johtokunta koostuisi hallintoneuvoston puheenjohtajasta, komission edustajasta ja kolmesta muusta hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemasta äänivaltaisesta edustajasta. Viraston pääjohtaja osallistuisi kokouksiin ilman äänioikeutta.

Uudella asetuksella selkiytettäisiin myös säädöksen rakennetta (esim. poistamalla ydin- ja lisätehtävien välinen erottelu ja ottamalla käyttöön uusia tehtäviä viraston toiminnan eri osa-alueilla). Näin ollen uudessa asetuksessa säilytettäisiin tehtävät, jotka on jo otettu huomioon viraston aiemmassa toimeksiannossa samalla, kun otettaisiin huomioon uudet tehtävät ja saatettaisiin hallinnolliset ja varainhoitoa koskevat säännökset ajan tasalle ja mukautettaisiin ne uuteen kehykseen.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää kannatettavana komission tavoitetta, että meriliikennepaketilla tarkistetaan meriturvallisuutta ja kestävyYTEEN koskevia EU:n sääntöjä niiden nykyaikaistamiseksi ja sen varmistamiseksi, että EU:lla on tarvittavat välineet, joilla voidaan edistää puhdasta ja modernia merenkulkua.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ehdotuksen vaatima lisärahoitus voitaisiin hoitaa uudelleenkohdennuksin voimassa olevan monivuotisen rahoituskehyksen (2021—2027) aikana. Ehdotuksen rahoituksesta kuluva monivuotisen rahoituskauden jälkeen tulee sopia tulevan monivuotisen rahoituskehyksen valmistelun yhteydessä erikseen.

Valiokunnan lausunto LiVL 7/2023 vp

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan asetusta päivitettäessä olisi hyvä huomioida, että meriliikennepaketin uusien tehtävien hoitamiseksi virastolle annetaan riittävä toimeksianto ja resursointi. Valtioneuvosto pitää edelleen tärkeänä, että EMSAlle osoitetaan riittävät resurssit uusien vihereään siirtymään liittyvien tehtävien osalta. Samalla valtioneuvosto kuitenkin katsoo, että viraston budjettia ja henkilöstömäärää ei tule ylittää, vaan tehtävät pystytään hoitamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti. Lisäksi tulee huomioida, että EMSAn rooli säilyy jatkossakin jäsenvaltioita tukevana virastona.

Valtioneuvosto korostaa, että EMSA-asetuksen päivittämisessä tulee pyrkiä varmistamaan, että virastolla on mahdollisuudet tukea jäsenvaltioita alusten aiheuttaman meren saastumisen estämisen ohella hylkyjen aiheuttamien ympäristöriskien torjunnassa. Lisäksi valtioneuvosto pitää hyvänä, että asetusta kehitetään siten, että se antaa virastolle selkeän velvoitteen jakaa jäsenvaltioille niiden pyynnöstä EMSAn tietojärjestelmiin kerättyä dataa rannikkovartiostotoimintojen toimeenpanon tukemiseksi. Valtioneuvosto pitää tärkeänä EMSAn roolin vahvistamista Euroopan merialueiden riskianalyyysien laadinnassa erityisesti ympäristövahinkoriskejä koskien. EMSAn jäsenmaita tukevan roolin kasvattaminen tiedon tuottajana, analysoijana ja jakajana on valtioneuvoston näkemyksen mukaan kannatettavaa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkotyössä huomioidaan se, ettei viraston hallintoneuvostolle kuuluva toimivalta siirry perusteettomasti liikaa asetusehdotuksen mukaan perustettavalle uudelle johtokunnalle (executive board), joka koostuisi vain osasta hallintoneuvoston jäseniä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

- (1) Valiokunta pitää hyvänä, että Euroopan meriturvallisuusviraston toimivaltaa koskeva neuvoston asetus päivitetään vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia.
- (2) Asiantuntijakuulemisessa on pidetty tärkeänä, että viraston resurssit ovat riittävät, tehtävien lisääntyminen ei heikennä nykyistä turvallisuustasoa ja että viraston tehtävät hoidetaan kustannustehokkaasti.
- (3) Asiantuntijakuulemisessa on lisäksi kiinnitetty Ahvenanmaan toimivallan osalta huomiota siihen, että ympäristönsuojelu kuuluu Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto LiVL 7/2023 vp

Helsingissä 28.9.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Pinja Perholehto sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula